

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN ÜNİVERSİTEYE GİRİŞ SINAVLARI VE SINAVIN ÖĞRENİMLERİNE ETKİSİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ*

THE POINT OF HIGH SCHOOL STUDENTS ON UNIVERSITY ENTERANCE EXAMINATION AND EFFECT OF THIS EXAMINATION ON THEIR LEARNING

Hülya KELECİOĞLU*

ÖZET: Bu çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin üniversiteye giriş sınavları, sınava çalışma yöntemleri ve sınavın okul öğrenmeleri üzerindeki etkileri hakkında görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla 719 lise 2 ve 1215 lise 3. sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 1934 öğrenciye 15 soruluk bir anket uygulanmıştır. Öğrencilerin her bir anket sorusundaki cevaplarının frekans ve yüzdeleri elde edilmiş; öğrenci görüşleri arasında sınıflara göre fark olup olmadığını belirlemek için χ^2 testi uygulanmıştır. Araştırmanın sonunda, lise 2. sınıf öğrencilerinin lise 3. sınıf öğrencilerinden daha fazla ÖSS’de sorulan soruları dersleri ile ilişkili buldukları ortaya çıkmıştır. Öğrenciler, ÖSS’ye hazırlanmanın derslerine çalışmaya ayırdıkları zamanı ve derslere devanlarını olumsuz yönde etkilediğini; lise 3. sınıf öğrencilerinin büyük bir kısmı da ÖSS’ye hazırlanmanın okul derslerindeki öğrenmeleri azalttığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin ÖSS’ye hazırlanmada en çok kendi kendine çalışma yolunu seçtikleri, bunu dersane yoluyla hazırlanmanın izlediği ve öğrencilerin üniversiteye giriş sınavının iki aşamalı yapılması konusunda olumsuz görüşe sahip oldukları görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: üniversiteye giriş sınavları, Öğrenci Seçme Sınavı, ÖSS’ye hazırlık, ÖSS’nin ortaöğretime etkisi

ABSTRACT: This study aims at determining the opinions of the 10th-grade and 11th-grade secondary school students on the university entrance exam, on the method of studying for the exam and the effect of the exam on school learning. For the study, a 15-item questionnaire was administered to 719 10th-grade students and 1215 11th-grade students, which adds up to 1934 students in total. The frequencies and percentages were calculated and χ^2 test was made to determine if there is a significant difference between the opinions of the students at different grades. In conclusion, it was found that 10th grade students were more in the opinion that their lessons are related to the questions asked in the university exam. The students thought that studying for the university exam had adverse effects on the ti-

me they allocated to studying their school lessons and their attendance to the lessons. A majority of 11th grade students were also found to think that getting ready for the university exam diminished their school learnings. The students were also found to prefer studying by themselves; studying with the help of a private training course followed this one. Finally, they were found to have a negative view on having the exam in two stages.

Keywords: university entrance exams, Student Selection Exam, getting ready for the Student Selection Exam, effect of the Student Selection Exam on the secondary school learning.

1. GİRİŞ

Yükseköğretime giriş, ülkemizin eğitim alanındaki önemli sorunlarından biri olarak kabul edilebilir. Yükseköğrenim yapmak isteyen öğrenci sayısının bu kurumların alabileceği öğrenci sayısından az olması, bu sorunun temel nedenlerinden biridir. Hem öğrenci sayısının yükseköğretim kurumlarının kontenjanlarından fazla olması, hem de bu kurumlara girmek isteyen adayların hangisinin diğerlerinden daha başarılı olacağını belirlemek istenmesi üniversiteye girişte seçme işleminin yapılmasını zorunlu hale getirmiştir. Ülkemizde üniversiteye giriş, 1974 yılından bu yana Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından merkezi sınavlarla yapılmaktadır (Dökmen, 1992). Bu sınavlar, 1980 yılına kadar tek aşamalı yapılmakta iken, 1981 yılından itibaren iki aşamalı olarak yapılmaya başlanmıştır. 1987 yılına kadar, sınavın birinci aşaması olan Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) öğrencileri “seçme”, ikinci aşaması olan Öğrenci Yerleştirme Sınavı (ÖYS) birinci aşamada se-

*Bu araştırma, Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi tarafından desteklenmiştir.

**Yrd. Doç. Dr. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı - Ankara

çilen adayları “yerleştirme” amacını taşımakta iken, 1987 yılından itibaren her iki sınav da hem seçme hem de yerleştirme amacına dönük olarak kullanılmaya başlanmıştır (Dökmen, 1992; Tezbaşaran, 1991; ÖSYM, 1988).

1999 yılında sınav sisteminde bir değişiklik yapılarak ÖYS kaldırılmış ve üniversiteye öğrenci seçme ve yerleştirme ÖSS ile yapılmaya başlanmıştır. 1999 yılına kadar Açıköğretim Fakültesi dışında en az dört yıllık yükseköğretim programları için seçme sınavı olan ÖSS, 1999 yılından itibaren tüm yükseköğretim programları için hem seçme hem de yerleştirme amacıyla kullanılmaktadır (ÖSYM, 1999).

Ülkemiz için önemli bir sorun olan ve zaman zaman değişikliklere uğrayan üniversiteye giriş sistemi, büyük ölçüde ortaöğretim öğrencilerini, bu öğrencilerin ailelerini, öğretmen ve okul yöneticilerini etkilemektedir. Bu etkinin başta öğrenciler olmak üzere, yukarıda belirtilen gruplar üzerinde eğitimsel, psikolojik ve sosyal boyutlarının olduğu düşünülmektedir. Örneğin, 1999 yılından itibaren sınavın tek aşamalı olmasıyla birlikte, ortaöğretim kurumlarındaki öğretmenler arasında, üniversiteye girişin tek aşamalı sınavla gerçekleştirilmesiyle birlikte bu okulların özellikle üçüncü sınıflarında ders programlarının uygulanamadığı, öğrencilerin ÖSS’de programda yer alan konularla ilgili sorular sorulmadığı için derslere girmedikleri gibi konularda yaygın şikayetlere rastlanmıştır.

Ortaöğretim öğrencilerinin üniversiteye giriş sınavları, sınava hazırlanma yolları ve sınavın derslerine olan etkileri hakkındaki görüşlerinin saptanmasının bu sorunun yol açtığı etkilerin bir kısmının belirlenmesinde yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle bu çalışmada, lise 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin üniversite sınavında sorulan sorular, sınava hazırlık çalışmalarının okuldaki derslerine etkisi ve sınavın iki aşamalı olarak yapılması hakkındaki görüşleri saptanmaya çalışılmıştır. Böylece ÖSS’nin ortaöğretim kurumlarındaki öğretimi üzerindeki etkisi ve öğrencilerin sınav hakkındaki görüşleri konusunda öğrenciler yoluyla bilgi edinmek amaçlanmıştır. Bu amaçla araştırmanın problem ve alt problemleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

1.1. Problem

Lise 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin ÖSS, ÖSS’ye hazırlanmanın derslerine etkisi ve üniversiteye giriş sınavının iki aşamalı olması hakkındaki görüşleri ile sınava hazırlanma yolları nelerdir? Lise 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin bu görüşleri ve sınava hazırlanma yolları arasında manidar farklılıklar var mıdır?

1.2. Alt Problemler

1) Lise 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin ÖSS soruları ve ÖSS’nin derslerine etkisi hakkındaki görüşleri nelerdir? Öğrencilerin bu konulardaki görüşleri sınıflara göre manidar farklılık göstermekte midir?

2) Lise 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin ÖSS’ye hazırlanma yolları nelerdir? Öğrencilerin sınava hazırlanma yolları sınıflara göre manidar farklılık göstermekte midir?

3) Lise 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin üniversiteye giriş sınavının iki aşamalı olması hakkındaki görüşleri nelerdir? Öğrencilerin bu konulardaki görüşleri sınıflara göre manidar farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

Bu araştırma, lise öğrencilerinin ÖSS hakkındaki görüşlerini saptamaya yönelik betimsel bir çalışmadır.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırma Adana, Antalya, Balıkesir, Denizli, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Malatya, Samsun, Siirt ve Trabzon illerinde toplam 21 ortaöğretim okulunun 2. ve 3. sınıf öğrencileri üzerinde; yürütülmüştür. Araştırmada 719 lise 2. sınıf ve 1215 lise 3. sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 1934 öğrenci yer almıştır.

2.2. Veri Toplama Aracı, Verilerin

Toplanması ve Analizi

Araştırmada veri toplama aracı olarak 15 soruluk Öğrenci Anketi kullanılmıştır. Öğrenci Anketindeki sorular, bu konuda daha önce hazırlanmış olan anketlerden (Baykul, 1990), ÖSS ile ilgili kamuoyuna yansıyan uzman, öğrenci ve öğretmen görüşlerinden yararlanılarak düzenlenmiştir.

Öğrenci Anketinin uygulanması Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi (EARGED) Başkanlığı aracılığı ile yapılmıştır ve anket, belirlenen okullara posta ile gönderilerek uygulanmıştır. Anketin, okulların her birinde birer lise 2. sınıf, birer lise 3. sınıfa uygulanması planlanmış, ancak Adana Erkek Lisesi, Denizli Lisesi, Diyarbakır Ziya Gökalp Lisesi ve Samsun 19 Mayıs Lisesinde sadece lise 3. sınıftan birer şubeye; Erzurum Lisesinde ise her iki sınıftan da ikişer şubeye uygulandığı görülmüştür.

Öğrencilerin ankette sorulan sorular hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla her bir soruya verilen cevapların sınıflara göre frekans ve yüzdeleri elde edilmiş; öğrenci görüşleri arasında sınıflara göre farklılık olup olmadığını belirlemek için χ^2 testi uygulanmıştır (Ünver ve Gamgam, 1986).

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Lise 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin ÖSS ve ÖSS'nin derslerine etkisi hakkındaki görüşleri nelerdir? Öğrencilerin bu konulardaki görüşleri sınıflara göre değişmekte midir?

Öğrenci Anketinde, öğrencilere üniversite sınavında sorulan soruların dersleriyle ilişkili olduğu görüşüne katılma durumu sorulmuştur. Bu soruya verilen cevapların sınıflara göre dağılımı Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: Öğrencilerin Sınav Sorularının Lise Dersleri İle İlişkili Olduğu Görüşüne Katılma Düzeyi

		SINIFLAR		
		Lise 2	Lise 3	Toplam
Tamamen	f	77	65	142
Katılıyorum	%	10,71	5,35	7,34
	f	271	339	610
Katılıyorum	%	37,69	27,90	31,54
	f	98	160	258
Kararsızım	%	13,61	13,24	13,33
	f	201	406	607
Katılmıyorum	%	27,96	33,42	31,39
Kesinlikle	f	72	245	317
Katılmıyorum	%	10,01	20,16	16,39
	f	719	1215	1934
Toplam	%	100,00	100,00	100,00
	χ^2	64,15**		

**p<0,01

Tablo 1'deki verilere uygulanan χ^2 testi sonucu 0,01 düzeyinde manidar bulunmuştur. Bu durum, ÖSS'nin derslerle ilişkili olduğu düşüncesine katılma durumunun sınıflara göre değiştiğini göstermektedir. Lise 2. sınıf öğrencilerinin toplam % 48,40'ı ÖSS'de sorulan soruların orta-öğretim dersleri ile ilgili olduğunu düşünürken, lise 3. sınıf öğrencilerinin toplam % 33,25'i sınav sorularının dersleriyle ilgili olduğunu düşünmektedirler. Öğrencilerin bu düşünceleri, ÖSS'nin lise 2. sınıf dersleri ile daha fazla ilişkili olmasından, 3. sınıf derslerini de yeterince kapsamamasından kaynaklanmış olabilir.

Ankette öğrencilere sorulan sınava hazırlığın okuldaki derslerine çalışmalarına nasıl etkilediği sorusuna ilişkin cevapların sınıflara göre dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Sınava Hazırlığın Lise Derslerini Çalışmaya Etkisi

		SINIFLAR		
		Lise 2	Lise 3	Toplam
	f	70	82	152
Etkilemiyor	%	9,76	6,75	7,87
Derslerime daha	f	307	162	469
çok zaman ayırıyorum	%	42,81	13,33	24,25
Derslerime daha az	f	342	971	1313
zaman ayırıyorum	%	47,70	79,92	67,89
	f	719	1215	1934
Toplam	%	100,00	100,00	100,00
	χ^2	235,02**		

**p<0,01

Tablo 2'deki verilere uygulanan χ^2 testi sonucu 0,01 düzeyinde manidar bulunmuştur. Bu durum, ÖSS'ye hazırlığın lise derslerini çalışmaya etkisinin sınıflarla ilişkili olduğunu göstermektedir. Lise 2. sınıf öğrencilerinin % 47,70'i ÖSS'ye hazırlık nedeniyle derslerine daha az zaman ayırdığını belirtirken, % 42, 81'i derslerine daha fazla zaman ayırdığını; % 9,76'sı da ÖSS'ye hazırlığın derslerine hazırlanmayı etkilemediğini belirtmiştir. Lise 3. sınıf öğrencilerinin % 79,92'si ÖSS'ye hazırlığın derslerine daha az zaman ayırmalarına yol açtığını belirtirken, % 13,33'ü derslerine daha fazla zaman ayırmasına yol açtığını; % 6,75'i de hiç et-

kilemediğini belirtmiştir. Bu durum, ÖSS'ye hazırlığın lise 3. sınıf öğrencilerinin derslerine çalışmalarını lise 2. sınıf öğrencilerine göre daha fazla olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir. Lise 2. sınıf öğrencilerinden ÖSS'ye hazırlığın derslerine daha fazla zaman ayırmasına yol açtığını belirtenlerin yüzdesi ile daha az zaman ayırmasına yol açtığını belirtenlerin yüzdesi birbirine yakındır (% 42,81 ve % 47,70). Bu durum, lise 2. sınıflarda ÖSS'nin lise derslerine hazırlanmayı hem artırıcı hem de azaltıcı yönde etkisinin olduğunu göstermektedir.

Ankette öğrencilere sorulan sınava hazırlığın okuldaki derslerine devamlarını nasıl etkilediği sorusuna ilişkin cevapların sınıflara göre dağılımı Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Sınava Hazırlığın Derslere Devama Etkisi

	SINIFLAR			Toplam
	Lise 2	Lise 3		
Artırıyor	f	157	74	231
	%	21,84	6,09	11,94
Hiç	f	130	179	309
	%	18,08	14,73	15,98
Etkilemiyor	f	432	962	1393
	%	60,08	79,18	72,03
Azaltıyor	f	719	1215	1934
	%	100,00	100,00	100,00
Toplam	χ^2	119,57**		

**p<0,01

Tablo 3'teki verilere uygulanan χ^2 testi sonuçları 0,01 düzeyinde manidar bulunmuştur. Bu durum, ÖSS'ye hazırlığın öğrencilerin derslerine devamını etkileme durumu hakkındaki görüşleri ile sınıflar arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir. Tablo 3'teki verilere göre, lise 2. sınıf öğrencilerinin % 21,84'ü lise 3. sınıf öğrencilerinin de % 6,09'u ÖSS'ye hazırlığın derslerine devamını artırdığını belirtmektedir. ÖSS'ye hazırlığın derslere devamını etkilemediğini belirtenlerin oranı, lise 2. sınıfta % 18,08 iken lise 3. sınıfta % 14,70; azalttığını belirtenlerin oranı lise 3. sınıflarda % 79,18 iken, lise 2. sınıflarda % 60,08'dir. Bu bulgulara göre, ÖSS'ye hazırlık lise 2. ve 3. sınıflarda öğrenci-

lerin derslerine devamını azaltmakta; lise 3. sınıfların devamı lise 2. sınıflara göre daha fazla azalmaktadır.

Öğrencilere, ÖSS'ye hazırlığın okul derslerini öğrenmelerini nasıl etkilediği sorulmuş, bu soruya verilen cevapların sınıflara göre dağılımı Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Sınava Hazırlığın Dersleri Öğrenmeye Etkisi

	SINIFLAR			Toplam
	Lise 2	Lise 3		
Artırıyor	f	321	196	517
	%	44,65	16,13	26,73
Hiç	f	191	295	486
	%	26,56	24,28	25,13
Etkilemiyor	f	207	724	931
	%	28,79	59,59	48,14
Azaltıyor	f	719	1215	1934
	%	100,00	100,00	100,00
Toplam	χ^2	225,93**		

**p<0,01

Tablo 4'teki verilere uygulanan χ^2 testi sonuçları 0,01 düzeyinde manidar bulunmuştur. Buna göre, öğrencilerin ÖSS'ye hazırlığın derslerini öğrenmelerini nasıl etkilediği konusundaki görüşleri sınıflara göre farklılık göstermektedir. Tablo 4'deki verilere göre, lise 2. sınıf öğrencilerinin % 44,65'i ÖSS'ye hazırlığın okul derslerini öğrenmelerini artırdığını belirtirken, bu değer lise 3. sınıf öğrencilerinde % 16,13'tür. Lise 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin ÖSS'ye hazırlığın derslerini öğrenmelerini hiç etkilemediğini belirtenlerin yüzdesi birbirine yakındır (% 26,56 ve % 24,28). Lise 2. sınıf öğrencilerinin % 28,79'u ÖSS'ye hazırlığın okuldaki derslerini öğrenmelerini azalttığını belirtirken, lise 3. sınıf öğrencilerinin % 59,59'u ÖSS'ye hazırlığın okuldaki derslerini öğrenmelerini azalttığı yönünde görüş bildirmiştir. Bu bulgulara göre, ÖSS'ye hazırlık lise 3. sınıf öğrencilerinin okuldaki derslerini öğrenmelerini lise 2. sınıflara göre daha fazla oranda olumsuz yönde etkilemektedir.

Buraya kadar elde edilen bulgular gözden geçirildiğinde, ÖSS'ye hazırlanmanın lise 2. ve 3.

sınıf öğrencilerinin derslerini çalışmalarını ve devamlarını genel olarak azalttığını belirttikleri; lise 3. sınıf öğrencilerinin ders çalışma ve derslere devamlarının azaldığını belirtenlerin yüzdesinin lise 2. sınıflardan daha fazla olduğu görülmüştür. Lise 2. sınıf öğrencilerinden, ÖSS'ye hazırlığın okuldaki derslerini öğrenmelerini artırdığını belirtenlerin yüzdesi azalttığını belirtenlerin yüzdesinden fazla iken, lise 3. sınıflarda bu durum tersine dönmektedir. Bu durum, lise 2. sınıf öğrencilerinin ÖSS sorularını dersleri ile ilişkili bulanların oranının ilişkili bulunmayanlardan fazla olması ile açıklanabilir. Lise 2. sınıf derslerinin ÖSS ile daha fazla ilişkili bulunması, ÖSS'ye hazırlığın bu öğrencilerin derslerini öğrenmelerini de kolaylaştırdığı düşünülebilir. Lise 3. sınıf öğrencilerinin ÖSS soruları ile okul derslerini ilişkili bulmamaları, bu öğrencilerin, ÖSS'ye hazırlanmaya daha fazla önem verdiklerinden, okul derslerini öğrenmelerini engelliyor olabilir. Ayrıca, özellikle lise 3. sınıf öğrencilerinin sınav kaygıları okul derslerine yeterli düzeyde zaman ayırmalarına, çalışmalarına ve öğrenmelerine engel olmuş olabilir.

Lise 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin ÖSS'ye hazırlanma yolları nelerdir? Öğrencilerin sınava hazırlanma yolları sınıflara göre farklılık göstermekte midir?

Öğrencilere ÖSS'ye hazırlığı hangi yollarla yaptıklarına ilişkin sorulan sorulara verdikleri cevapların sınıflara göre dağılımı ve χ^2 testi sonuçları Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin ÖSS'ye hazırlanma yollarından dershaneye gitme, özel ders alma, okuldaki dersleri izleme ve gazete, dergi ve kitaplardan yararlanma sıklıkları ile sınıflar arasında ilişki bulunmuş; arkadaşlarıyla birlikte çalışma ve kendi kendine çalışma yolunu tercih etme sıklığının sınıflarla bir ilişkisi olmadığı görülmüştür.

Sınıf farkı gözetmeksizin, öğrencilerin ÖSS'ye en çok kendi kendine çalışarak hazırlanmaları görülmektedir. Lise 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin yaklaşık % 90'ı kendi kendine çalışma yolunu "çok sık" ve "oldukça sık" kullandıklarını belirtmişlerdir. ÖSS'ye, dershaneye giderek

hazırlanma yoluna "çok sık" ve "oldukça sık" başvurduklarını belirtenlerin oranı, lise 3. sınıflarda % 70,10 iken, lise 2. sınıflarda % 62,22'dir. Kendi kendine çalışmadan sonra en sık kullanılan ÖSS'ye hazırlanma yolunun dershaneye gitme olduğu görülmekte; lise 3. sınıfta dershaneye gitme oranı daha da artmaktadır. Lise 2. sınıf öğrencilerinin % 59,52'si okuldaki dersleri izleyerek ÖSS'ye hazırlanma yolunu "çok sık" ve "oldukça sık" kullandığını belirtenken, lise 3. sınıf öğrencilerinin % 27,53'ü bu yolu izlediklerini belirtmektedirler. Bu durum, lise 2. sınıf öğrencilerinin ÖSS sorularının lise dersleri ile ilişkili olduğu görüşüne lise 3. sınıf öğrencilerinden daha fazla katılması ile de tutarlılık göstermektedir. Lise 2. sınıf öğrencilerinin ÖSS sorularını dersleri ile ilişkili bulmaları sınav hazırlanmada bu yolu da kullanmalarını sağlamış olabilir.

Öğrencilerin ÖSS'ye hazırlanma yolu olarak gazete, dergi ve kitapları da kullandıkları görülmektedir. Lise 2. sınıf öğrencilerinden bu yolu "çok sık" ve "oldukça sık" kullandıklarını belirtenler % 57,5 iken lise 3. sınıflarda % 61,99'dur. Gazete dergi ve kitaplardan yararlanma oranı lise 3. sınıf öğrencilerinde lise 2. sınıflardan daha yüksektir.

ÖSS'ye özel öğretmenden ders alarak hazırlanma yolunun çok az tercih edildiği görülmektedir. Lise 2. sınıf öğrencilerinin %8,62'si özel öğretmenden ders alarak ÖSS'ye hazırlanma yolunu "çok sık" ve "oldukça sık" kullandıklarını belirtirken, lise 3. sınıf öğrencilerinin % 10,74'ü bu yola başvurduklarını belirtmişlerdir. ÖSS'ye özel öğretmenden ders alarak hazırlanma yolunu belirten lise 3. sınıf öğrencilerinin oranı lise 2. sınıf öğrencilerinden fazladır.

Bu bulgulara göre, öğrencilerin ÖSS'ye hazırlanmada en çok kendi kendine çalışma yolunu kullandıkları, bunu dershaneye giderek hazırlanma yolunun izlediğini ve lise 3. sınıf öğrencilerinin bu yolu daha fazla kullandıkları ortaya çıkmıştır. Bu yollardan sonra ÖSS'ye hazırlanmada öğrencilerin sınava hazırlayıcı gazete, dergi ve kitaplardan yararlandıkları; lise 2. Sınıflarda daha fazla olmak üzere okuldaki dersleri izle-

Tablo 5: ÖSS'ye Hazırlama Yolları

	Dershaneye gitme			Özel öğretilenden ders alma			Arkadaşlarıyla birlikte çalışma			Kendi kendine çalışma			Okuldaki dersleri izleme			Gazete, dergi ve kitaplardan yararlanma		
	Lise2	Lise3	Top.	Lise2	Lise3	Top.	Lise2	Lise3	Top.	Lise2	Lise3	Top.	Lise2	Lise3	Top.	Lise2	Lise3	Top.
Çok	305	542	847	20	38	58	29	47	76	485	790	1275	137	90	227	175	336	511
Sık	42,42	44,61	43,80	2,78	3,13	3,00	4,03	3,87	3,93	67,45	65,02	65,93	19,05	7,41	11,74	24,34	27,65	26,42
Oldukça	138	295	433	41	86	127	90	135	225	183	321	504	281	231	512	235	406	641
Sık	19,19	24,28	22,39	5,70	7,08	6,57	12,52	11,11	11,63	25,45	26,42	26,06	39,08	19,01	26,47	32,68	33,42	33,14
Ara	86	142	228	180	200	380	446	739	1185	35	72	107	211	482	693	250	350	600
Sıra	11,96	11,69	11,79	25,03	16,46	19,65	62,03	60,82	61,27	4,87	5,93	5,53	29,35	39,67	35,83	34,77	28,81	31,02
Hiç	190	236	426	478	891	1369	154	294	448	16	32	48	90	412	436	59	123	182
	26,43	19,42	22,03	66,48	73,33	70,79	21,42	24,20	23,16	2,23	2,63	2,48	12,52	33,91	22,54	8,21	10,12	9,41
	719	1215	1934	719	1215	1934	719	1215	1934	719	1215	1934	719	1215	1934	719	1215	1934
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
χ^2	15,80**			21,38**			2,41			1,79			236,05**			8,90*		

**p<0,01; *p<0,05

yerek sınava hazırlandıklarını belirttikleri görülmüştür. Öğrencilerin özel öğretmenden ders alma ve arkadaşlarıyla birlikte çalışarak sınava hazırlanma yollarını daha az tercih ettikleri ortaya çıkmıştır.

ÖSS'ye arkadaşlarıyla birlikte çalışma yolunu kullanma sıklığı ile sınıflar arasında manidar bir ilişki bulunamamıştır. Öğrencilerin % 62,83'ü bu yolu "ara sıra" kullandıklarını, % 21,21'i de "hiç" kullanmadıklarını belirtmişlerdir.

Lise 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin üniversiteye giriş sınavının iki aşamalı olması hakkındaki görüşleri nelerdir? Öğrencilerin bu konulardaki görüşleri sınıflara göre değişmekte midir?

Öğrencilere üniversiteye giriş sınavlarının iki aşamalı yapılması konusundaki görüşleri sorulmuştur. Bu konuyla ilgili olarak Öğrenci Anketinde beş soru yer almış ve bu sorulara verilen cevapların sınıflara göre dağılımı Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6 genel olarak incelendiğinde, öğrencilerin üniversiteye girişin iki aşamalı yapılması hakkında olumsuz görüşte olduğu izlenimi edinilmektedir. Öğrencilerin iki aşamalı sınavın üniversiteye giriş sınavındaki başarıyı artıracığı görüşüne katılma dereceleri sınıflara göre manidar farklılık göstermektedir. Bu görüşe, lise 2. sınıf öğrencilerinin toplam % 66,21'si katılmadıklarını belirtirken, lise 3. sınıf öğrencilerinin % 75,15'i katılmadıklarını belirtmektedirler. Lise 2. sınıf öğrencilerinde bu görüşe katılma düzeyi toplam % 22,53 iken, lise 3. sınıflarda % 13,99'dur. Üniversiteye girişin iki aşamalı sınavla yapılmasının sınavdaki başarıyı artıracığı konusundaki görüşe öğrencilerin çoğunluğu katılmamaktadır. Bu görüşe katılmama oranı lise 3. sınıflarda lise 2. sınıflara göre daha fazladır.

Üniversiteye girişin iki aşamalı sınavla yapılmasının öğrencilerin sınav kaygısını azaltacağı görüşüne öğrencilerin katılma dereceleri sınıflara göre farklılık göstermektedir. Lise 2. sınıf öğrencilerinin toplam % 71,65'i bu görüşe katılmadıklarını belirtirken, lise 3. sınıf öğrencilerinin toplam % 77,58'i bu görüşe katılmadıklarını

belirtmektedir. Bu bulgulara göre, anketi yanıtlayan öğrencilerin büyük bir bölümünün sınavın iki aşamalı olmasının sınav kaygısını artıracığı görüşüne katılmadığı, bu oranın lise 3. sınıflarda daha fazla olduğu görülmektedir.

Üniversiteye girişin iki aşamalı sınavla yapılması halinde öğrencilerin yerleştirilme-sinde daha doğru kararlar verileceği görüşüne, öğrencilerin katılma dereceleri sınıflara göre manidar farklılık göstermektedir. Lise 2. sınıf öğrencilerinin toplam % 48,92'i bu görüşe katılmadığını belirtirken, bu oran lise 3. sınıf öğrencilerinde toplam % 56,04'e yükselmektedir. Bu bulgulara göre, lise 3. sınıflar için daha fazla olmak üzere, öğrencilerin büyük bir kısmı iki aşamalı sınavla daha doğru yerleştirme kararları verileceği görüşüne katılma-maktadırlar.

Öğrencilerin, üniversiteye girişin iki aşamalı sınavla yapılmasının lise başarısını artıracığı görüşüne katılma düzeylerinin sınıflara göre manidar bir farklılık göstermediği görülmektedir. Bu soruya verilen cevapların dağılımı sınıf farkı gözetmeksizin incelendiğinde öğrencilerin toplam % 48,45' inin bu görüşe katılmadığı; % 38,27'sinin katıldığı; % 13,29'unun da kararsız olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, anketi yanıtlayan öğrencilerin yarısına yakın bir kısmı, üniversiteye giriş sınavının iki aşamalı yapılmasının okuldaki başarıyı artıracığı görüşüne katılmamaktadır.

İki aşamalı sınavın okul derslerine çalışma zamanını artıracığı görüşüne öğrencilerin katılma düzeylerinin sınıflara göre manidar bir farklılık göstermediği görülmektedir. Bu soruya verilen cevapların dağılımı, tüm öğrenciler için incelendiğinde öğrencilerin toplam % 52,63'ünün bu görüşe katılmadığı; % 36,30'unun katıldığı ve % 24,26'sının kararsız olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, öğrencilerin yarısından fazla bir kısmının üniversiteye girişin iki aşamalı sınavla yapılmasının derslerine çalışma zamanını artıracığı görüşüne katılmadığı görülmektedir.

Üniversiteye girişin iki aşamalı sınavla yapılmasına ilişkin öğrenci görüşleri incelendiğinde, öğrencilerin sınavın iki aşamalı düzenlenmesi-

Tablo 6: İki Aşamalı Sınav Hakkındaki Öğrenci Görüşleri

	İki aşamalı sınavın sınavdaki başarıyı artıracığı			İki aşamalı sınavın kaygısını azaltacağı			İki aşamalı sınavla öğrenci yerleştirmede daha doğru karar verileceği			İki aşamalı sınavın okuldaki başarıyı artıracığı			İki aşamalı sınavın derslere çalışma zamanını artıracığı			
	Lise2	Lise3	Top.	Lise2	Lise3	Top.	Lise2	Lise3	Top.	Lise2	Lise3	Top.	Lise2	Lise3	Top.	
Tamamen	f	60	69	129	65	63	128	115	128	243	87	161	248	81	145	226
Katılıyorum	%	8,34	5,68	6,67	9,08	5,21	6,65	15,99	10,53	12,56	12,10	13,25	12,83	11,27	11,93	11,69
Katılmıyorum	f	102	101	203	64	107	171	140	170	310	181	311	492	164	312	476
	%	14,19	8,31	10,50	8,94	8,85	8,88	19,47	13,99	16,03	25,17	25,60	25,44	22,81	25,68	24,61
Kararsızım	f	81	132	213	74	101	175	113	236	349	106	151	257	83	131	214
	%	11,27	10,86	11,01	10,34	8,35	9,09	15,71	19,42	18,05	14,74	12,43	13,29	11,54	10,78	11,07
Katılmıyorum	f	144	307	451	154	292	446	119	258	377	127	252	379	159	260	419
	%	20,03	25,27	23,32	21,51	24,15	23,17	16,55	21,23	19,49	17,66	20,74	19,60	22,11	21,40	21,66
Kesinlikle	f	332	606	938	359	646	1005	232	423	655	218	340	558	232	367	599
	%	46,18	49,88	48,50	50,14	53,43	52,21	32,27	34,81	33,87	30,32	27,98	28,85	32,27	30,21	30,97
Toplam	f	719	1215	1934	719	1215	1934	719	1215	1934	719	1215	1934	719	1215	1934
	%	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
χ^2			26,10**		14,35**			28,36**			5,04			2,75		

**p<0,01; *p<0,05

nin olumlu sonuçlar doğurmaya-cağı görüşünde oldukları; bu düşünceye sahip olma oranının, lise 3. sınıflarda 2. sınıflara göre daha fazla olduğu görülmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, lise 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin ÖSS soruları ve ÖSS'nin okul öğrenmelerini nasıl etkilediği hakkındaki görüşleri, ÖSS'ye hazırlanma yolları ve üniversiteye girişin iki aşamalı olması hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

4.1. Sonuçlar

Öğrencilerin ÖSS sorularının dersleri ile ilişkili olduğu düşüncesi sınıflara göre farklılık göstermektedir. Lise 2. sınıf öğrencilerinin yarısına yakın bir kısmı ÖSS'nin dersleri ile ilişkili olduğunu düşünürken, 3. sınıf öğrencilerin üçte biri ÖSS sorularını dersleri ile ilişkili bulmaktadır. Lise 2. sınıf öğrencilerinin üçte birinden biraz fazlası ÖSS'yi dersleri ile ilişkili bulmamakta, lise 3. sınıf öğrencilerinin de yaklaşık yarısı ÖSS sorularını dersleri ile ilişkili bulmamaktadır. Bu durum, ÖSS'nin daha çok lise 2. sınıf ders konularını kapsadığını, lise 3. sınıf konuları ile ilişkisinin daha az olmasına işaret ediyor olabilir. Baykul (1990)'un araştırmasında lise 3. sınıf öğrencilerinin yaklaşık dörtte biri ÖSS matematik sorularını, üçte birden fazlası fen bilimleri sorularını dersleri ile ilgili bulmadığı saptanmıştır. Türkçe ve sosyal bilimler sorularını, öğrencilerin yaklaşık yarısı derslerle ilgili bulmuştur. Bu çalışmada, öğrencilerden alt testlere ilişkin görüş elde edilmemiş olmasına rağmen, lise 3. sınıflarda ÖSS sorularını derslerle ilişkili bulma oranında azalma olduğu görülmektedir.

ÖSS'ye hazırlanmanın öğrencilerin okul derslerine çalışma zamanını ve devamını azalttığı; bu durumun lise 3. sınıflarda arttığı görülmüştür. Lise 2. sınıf öğrencilerinin yaklaşık % 45'lik bir bölümü ÖSS'ye hazırlık çalışmalarının okuldaki derslerini öğrenmelerini artırdığını % 29'luk bir bölümü azalttığını belirtmiştir. Bu oranlar lise 3. sınıfta sırasıyla yaklaşık % 16 ve % 60'dır. Bu durum ÖSS'ye hazırlığın lise 2. sı-

nıf öğrencilerinin öğrenmelerini olumlu yönde etkilediği, ancak lise 3. sınıf öğrencilerinin öğrenmeleri üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum ÖSS'nin lise 2. sınıf dersleriyle daha yakından ilişkili olmasından da kaynaklanabilir.

Öğrencilerin ÖSS'ye hazırlanmada en çok yol kendi kendine çalışma yolunu kullandıkları, bunu dershaneye gitme izlemektedir. Kendi kendine çalışma yolunu izlemede lise 2. ve 3. sınıflar arasında manidar bir fark görülmezken, dershaneye gitme yolunu en çok lise 3. sınıfların tercih ettiği görülmüştür. Öğrenciler ÖSS'ye hazırlanmada bu yollardan sonra, sınava hazırlayıcı gazete kitap ve dergilerden yararlanma yolunu tercih etmektedirler. Okuldaki dersleri izleme, yukarıda sıralanan yollardan sonra tercih edilmektedir. Bu yolla ÖSS'ye hazırlanmanın lise 2. sınıflarda lise 3. sınıflardan manidar derecede farklı olarak daha fazla tercih edildiği görülmüştür. Bu durum, lise 2. sınıf öğrencilerinin ÖSS'yi okuldaki dersleri ile daha fazla ilişkili bulmalarının bir sonucu olarak görülebilir. Öğrenciler, özel öğretmenden ders alma ve arkadaşlarıyla birlikte çalışarak sınava hazırlanma yollarını çok az tercih etmektedirler. Baykul (1990)'un araştırmasında da öğrencilerin yarısı ÖSS'ye hazırlanmada kendi kendine veya arkadaş gruplarıyla çalışma, özel dersanelere devam etme ve sınavla ilgili basılı yayınları izleme yollarını kullanmakta oldukları görülmüştür. Bu araştırmadan elde edilen bulgular da öğrencilerin sınava hazırlanmada benzer yolları kullandıklarını göstermektedir.

Araştırmada öğrencilere üniversiteye girişin iki aşamalı yapılması durumunda, bu sınavla ilgili görüşlerini yoklayan sorulara yer verilmiştir. Öğrencilerin bu sorulara verdikleri yanıtların bir kısmı sınıflara göre farklılık göstermekle birlikte, genel olarak sınavın iki aşamalı yapılması durumunda sınavdaki başarının artacağı, sınav kaygısının azalacağı, yerleştirmede daha doğru kararlar verileceği, okuldaki başarının ve çalışma zamanını artacağı görüşlerine katılmamaktadırlar.

4.2. Öneriler

Bu araştırmanın sonuçlarına göre aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

Öğrencilerin, lise 3. sınıf öğrencilerinde daha fazla olmak üzere, azımsanmayacak bir bölümü ÖSS sorularının okuldaki dersleri ile ilgili olmadığını düşünmektedirler. Benzer durumun Baykul (1990)'un araştırmasında da ortaya çıkması öğrencilerin bu konudaki düşüncelerinin değişmediğini göstermektedir. Ancak bu çalışmada ve Baykul (1990)'un araştırmasında ÖSS'nin lise dersleri ile ilişkisi öğrenci görüşlerine dayalı olarak belirlenmeye çalışılmıştır. ÖSS sorularının lise dersleri ile ilişki derecesi daha ayrıntılı araştırmalarla belirlenmelidir. Bundan sonra sınav sorularında düzenlemeye gidilerek ÖSS ile lise dersleri arasında ilişki kurma çalışmaları yapılmalıdır.

Öğrenciler, ÖSS'ye hazırlık çalışmalarının, okul derslerinde devamını ve çalışma zamanını azalttığını, lise 3. sınıflarda ise öğrenmelerini de büyük ölçüde azalttığını belirtmişlerdir. Bu sorun, ÖSS sorularının derslerle ilişkili olmamasından kaynaklanabilir. ÖSS'nin lise dersleri ile

ilişkisinin sağlanması bu sınavın ortaöğretim üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılmasına da katkı getirebilir.

KAYNAKLAR

- Baykul, Yaşar (1990). **İlkokul beşinci sınıftan lise ve dengi okulların son sınıflarına kadar matematik ve fen derslerine karşı tutumda görülen değişmeler ve öğrenci seçme sınavındaki başarı ile ilgili olduğu düşünülen bazı faktörler**. Ankara: ÖSYM Eğitim Yayınları No: 1.
- Dökmen, Üstün (1992). **T.C. yükseköğretim kurulu öğrenci seçme ve yerleştirme merkezi, kuruluşu, gelişmesi, çalışması**. Ankara, ÖSYM Yayınları.
- ÖSYM (1988). **The system of student selection and placement in higher education institutions in turkey**. Bilkent, Ankara.
- ÖSYM (1999). **Öğrenci seçme sınavı kılavuzu**. Meteksan Anonim Şirketi, Ankara.
- Tezbaşaran, Ata (1991). "Yükseköğretime öğrenci seçme ve yerleştirme sisteminde 1987 yılında yapılan değişiklikler üzerine bir araştırma." **Yayımlanmamış Doktora Tezi**. Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Unver Ö. Ve Gangam H. (1986). **Uygulamalı istatistik yöntemler**, Ankara.